

HONNAN JÖNNEK? MIT TANULNAK? - KÜLFÖLDI HALLGATÓK A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEMEN

Papp Sándor
SZTE Eötvös Loránd Kollégium,
SZTE TTIK Gazdaság- és Társadalomföldrajzi Tanszék

Bevezetés

Ahogy a globalizáció egyre nagyobb mértékben éri el hazánkat is, úgy kerülünk egyre többször kontaktusba más országból, sőt más kontinensről származó emberekkel. Míg nagyszüleink idejében itthon az emberek elvétve láttak külföldieket sétálni az utcán (ami természetesen nem mindenhol volt ugyanolyan mértékű), addig ma, főleg a nagyobb városokban szinte elkerülhetetlen, hogy ne halljunk külföldi beszédet magunk körül.

Fontos azonban, hogy a manapság Európában, így hazánkban is „különös odafigyelésnek örvendő” migránsválság, melyet oly sokszor ferdítenek el a különböző politikai érdekek mozgatta médiumok, nem ritkán rányomja bélyegét a mindennapi ember világnézetére és az idegenekkel kapcsolatos attitűdjeire. Talán közhelynek tűnhet, s egyes médiumok különböző bélyegeket sütnének e mű szerzőjére, amikor azt írja, nem minden migráns „migráns”. Azok a specifikus „európai” fizikai vonásokkal nem rendelkező, azoktól eltérő, illetve nem magyarul beszélő fiatalok, akikkel nap mint nap találkozhatunk az utcán, többségében nem klímamenekültek, nem gazdasági menekültek, de általában nem is üldözés miatt választják, hogy itt éljenek, hanem tanulmányaik késztetik rá őket, hogy egy idegen országban, egy számukra „idegen” társadalomban éljenek. Ezek a migránsok tehát általában fiatal, magasabb képzettségi szinttel rendelkező értelmiségiek, akik azonban kulturális és/vagy megjelenésbeli különbségeikből kifolyólag elkerülhetetlenül felhívják magukra a figyelmet.

Mind az egyén, mind egy csoport és a tőle eltérő csoportokhoz tartozó egyének között folyamatos kölcsönhatások által formálódnak bizonyos kapcsolatok, interakciók, benyomások, tapasztalatok és attitűdök, melyek meghatározzák a két csoport egymás mellett élését.

Jelen tanulmány a Szegedi Tudományegyetemre tanulmányi migrációs célzattal érkező külföldi hallgatók megoszlását vizsgálja másodlagos statisztikai adatok alapján, elsősorban etnikai és tanulmányi megoszlás szerint. E műnek, mely egy tágabb és komplexebb témában íródó tanulmány egy kis szelete, nem célja a külföldi hallgatók megszólítása, illetve véleményük, valamint választásuk indoklásának kérése, csupán azt hivatott feltárni, hogy honnan és milyen tanulmányi célzattal érkeztek.

Adatok és módszertan

A tanulmány a Szegedi Tudományegyetem tanuló külföldi önköltséges és beérkező Erasmus+ ösztöndíjas hallgatókat vizsgálja. Az önköltséges hallgatókra vonatkozó adatok a nyilvánosság számára nem elérhetők, ezért ezeket az egyetem egykori Nemzetközi ügyekért felelős igazgatója, Dr. Kruzslicz Péter Pál bocsátotta rendelkezésünkre. Az Erasmus+ ösztöndíjjal az egyetemen tanuló hallgatókkal kapcsolatos adatok azonban viszonylag nyílt hozzáférésűek, SZTE Mobilitási Iroda honlapján a Statisztika fül alatt megtekinthetők [1]. Míg a vizsgált időszak az önköltséges hallgatók esetében a 2016/2017-es tanév őszi félévét jelenti, addig az utóbbinál ez a 2016/2017-es tanév, hiszen ezek csupán minden tanév lezárását követően frissülnek, így jelenleg ezek a legfrissebbek. A tanulmányaikat fizetős képzésen folytató hallgatókra vonatkozó adatok személyes információkat nélkülöztek, csupán a képzésükkel és a nemzetiségükkel voltak kapcsolatosak. Az ösztöndíjas hallgatókra vonatkozó adatokhoz pedig legfőképp a Mobilitási Iroda honlapjáról fértünk hozzá, melyek már önmaguk is másodlagos, grafikusán ábrázolt statisztikai adatok.

Munkánkban az ezen forrásokból kinyerhető adatokat egyszerű keresztábrák elemzésekkel dolgoztuk fel, amelyekben azt vizsgáltuk, hogy adott országból érkező hallgatók az egyetem mely karán, szakán, mely doktori iskolában, illetve milyen nyelven folytatták tanulmányaikat. Valamint, ezzel a logikával haladva, az egyetem egyes karjain, szakjain, illetve doktori

iskoláiban milyen részarányban képviseltetik magukat az adott országból érkező hallgatók. Mivel a tanulmány célja nem volt sem magyarázat, sem előrejelzés, csupán egy megalapozó, statisztikai leíró elemzés elkészítése, ezért a komplexebb statisztikai elemzéseket, illetve az empirikus eredményeket mellőzi. Az elemzésekben használt mutatók leginkább naturálisak (hallgatók száma), illetve fajlagosak, százalékos arányszámok adott országból érkező, illetve adott szakon tanuló hallgatókhoz viszonyítva. Az illusztrációkhoz használt térképeket a QGIS 2.18-as verziójával készítettük, a kategóriákat a természetes törések elve mentén határoztuk meg.

A tanulmányi célú migrációról

A társadalomtudományokban a lakosság országon belüli helyváltoztatására, vagy a lakosság az egyik országból a másik országba történő vándorlására, áttelepülésére, térbeli mozgására a migráció fogalmát használják. A migráció tehát a lakó- és munkahely huzamos idejű vagy végleges szándékú más országba történő áthelyezését jelenti (Rédei 2007).

Számos típusa létezik, attól függően, hogy hol zajlik, honnan hová irányul, milyen indítatásból, milyen időtartamig és milyen akadályokba ütközik, amire azonban jelen mű tartalmi okokból kifolyólag nem tér ki. A migrációról mint jelenségről teljes körű leírást nyújt magyar nyelven Rédei Mária (2007), továbbá a Magyarországgal kapcsolatos ki és bevándorlást vizsgálja egy másik művében (Rédei 2006).

A korszpecifikus migrációvizsgálatok, melyek leginkább a fiatalokra helyezik a hangsúlyt, főleg a mozgás indítatását és annak társadalmi-gazdasági hatásait és következményeit vizsgálják. A legújabb eredmények közé tartozik Beech (2017) nemzetközi diákmobilitást vizsgáló tanulmánya, mely egyenesen „vándorlásiparnak” nevezi a jelenséget, Williams et al. (2017) tanulmánya, mely az európai fiatalok (leginkább nem diákok) vándorlásának okait vizsgálta, valamint Fassman et al. (2018) munkája, mely a „Duna-régióban” található YOUMIG program keretében együttműködő országokban vizsgálta a 15 és 34 év közötti fiatalok migrációval kapcsolatos jelenségeit. A továbbiakban, mivel a vizsgálat alanyai kifejezetten külföldi egyetemi hallgatók, a tanulmányi célú migrációra térünk rá.

A tanulmányi célú migráció általában önkéntes, ideiglenes és törvényes, mely egyaránt lehet belső és külső helyváltoztatás. Mivel a minta külföldi hallgatókból áll, így jelen esetben külső helyváltoztatásról beszélünk. Célja – ahogy a nevéből is sejthető – legnagyobb részben, ha nem egészében, a tudás megszerzése egy másik országban. Ez önmagában nem végleges letelepedést jelent, csupán átmeneti, huzamosabb tartózkodást (Rédei 2009).

A demográfiai viszonyok a migráció fajtájából adódva eléggé fiatalos szerkezetet mutatnak, legnagyobb arányban felsőfokú tanulmányokat folytató, a 18 és 30 év közötti népesség jellemző (Rogers 1988). Általában elmondható, hogy a diákok mozgása a fejlődő országokból a fejlett országok felé irányul. Korábban többnyire az volt a jellemző, hogy tanulmányaik befejeztével a fogadó országokban maradtak a diákok, mely egyfajta „agy-elszívást”, „brain drain”-t eredményezett, mely a fejlődő térségekből való értelmiségiek elvándorlását jelenti a fejlett térségek irányába. Egyes kutatások kimutatták azonban, hogy csupán az utóbbi 10–15 évben kezdett el jellemző lenni, hogy a külföldön tanuló hallgatók nagy része a megszerzett tudását hazaviszi. Leginkább az marad a fogadó országban, aki tudományos karriert tervez (Castells/Miller 1998; Williams/Cervantes 2004).

A külföldi hallgatók a küldő országnak és a fogadó országnak is emberi erőforrást jelentenek. Azáltal, hogy külföldi tanulmányokat folytatnak, munkaerőpiaci értékét növeli, munkaerejét magasabb áron értékesítheti. Mindkét országnak érdeke, hogy megtartsa őket. A küldő országnak azért, hogy a máshol megszerzett, sok esetben magasabb tudást hazavigyék, míg a fogadó országnak azért, hogy az ott megszerzett tudást ott, helyben kamatoztassák. Az, hogy az egyén melyik opciót választja, számos tényezőtől függ. A beilleszkedés lehetősége, a multinacionális vállalatok, a nemzetközi szabályozások, illetve maga az állam közreműködése is megkönnyítheti, illetve megnehezítheti a letelepedést (Rédei 2007).

A tanulmányi célú migrációról jelentős háttéranyagot és forrást találhatunk például Rédei Mária (2009) és Bándy Katalin (2013, 2015) munkáiban, jelen mű azonban a Szegedi Tudományegyetemen tanuló külföldi

hallgatókra fókuszál, ezért a következő fejezetekben az Erasmus ösztöndíjas és az önköltséges hallgatókkal kapcsolatos elemzéssel folytatjuk.

A Szegedi Tudományegyetem és az ERASMUS+

A vizsgált időszakban a Szegedi Tudományegyetem küldte és fogadta a legtöbb hallgatót a „vidéki” egyetemek közül Erasmus+ ösztöndíj keretein belül. Míg a 2013/2014-es tanévben a negyedik helyet foglalta el az Eötvös Loránd Tudományegyetem, a Budapesti Corvinus Egyetem és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem után [2], addig a 2016/2017-es tanévben már a második helyen állt a rangsorban az ELTE és a Corvinus között [3]. A további összehasonlító vizsgálatot nagyban megnehezíti az a tény, hogy a magyar egyetemeknek nincs egységes, erre a célra létrehozott statisztikai adatbázisa, továbbá ami létezik, az nem a legfrissebb tanévekre vonatkozik, vagy a nyilvánosság számára nem elérhető. Így a továbbiakban a Szegedi Tudományegyetemet jellemezzük.

A partneregyetemek számát tekintve a Szegedi Tudományegyetemnek 461 (30 országból) partnere volt a 2016/2017-es tanévben. Ha az idősoros diagramokat megvizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy ez a szám az évek során folyamatosan nőtt, az intézmények köre folyamatosan bővült. A legtöbb partneregyetem Németországban (65), Törökországban (54) és Olaszországban (46) volt, de számos található még Franciaországban, Spanyolországban, Lengyelországban és Romániában is [4].

Az ERASMUS hallgatói mobilitást vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy 2016/2017-es tanévben 329 bejövő hallgató, míg 302 kiutazó hallgató vett részt a programban. Az elérhető adatok alapján, melyek 1998-tól állnak rendelkezésünkre az látható, hogy a kiutazó hallgatók száma folyamatosan növekedett 2008-ig, majd, nagy valószínűséggel, a gazdasági világválságnak köszönhetően megcsappan, azt követően pedig hullám-szerűen csökken, illetve növekszik. A bejövő hallgatók számában ugyanez nem figyelhető meg, csupán 2014-ben volt egy enyhe törés, melyet egy nagymértékű növekedés követett. 1998-tól kezdve a kiutazó hallgatók száma volt domináns, ami azonban 2013-ban megváltozott. Attól az évtől kezdve több hallgató jön az SZTE-re, mint utazik ki más egyetemekre [1].

A 2016/2017-es tanévben a 329 beérkező hallgató több, mint egy ötöde Törökországból érkezett, de Olaszországból, Franciaországból, Spanyolországból és Romániából is több, mint 10-10 százalékot tett ki az arányuk. Említésre méltó még a Németországból, Bulgáriából, Portugáliából és Belgiumból érkező hallgatók létszáma, mely együttesen 15 százalékot tett ki az egészből. A trendek alapján az állapítható meg, hogy a vizsgált időszakban a fentebb említett országokból legnagyobb arányban érkező hallgatók száma közel folyamatos emelkedést mutat. Emellett kiemelendő, hogy ugyan létszámukat tekintve kvázi más léptékben mozognak, egyre többen választják az SZTE-t a Belgiumból és Portugáliából érkező fiatalok is.

Ha pedig ugyanezen hallgatók arányát kari bontásban vizsgáljuk, az ÁOK-n tanulók teszik ki az összes hallgató 22, a BTK-n a 20, az AJTK-n és a TTIK-n a 12-12 százalékát, mely teljesen nem egyezik meg a bilaterális szerződések arányával, ezeknek azonban nem feltétlenül szükséges teljes mértékben, minden évben együtt mozogniuk [1].

Összességében, országosan a Szegedi Tudományegyetemhez kapcsolódó Erasmus programot sikeresség jellemzi, hiszen a „vidéki” egyetemek között itt a legmagasabb a beérkező hallgatók száma. Bár 2012/2013-ban egy kisebb mértékű törés jellemezte, azóta növekedés jellemzi mind a bejövő, mind a kiutazó hallgatók számát. A továbbiakban arra a közel 1700 önköltséges külföldi hallgatóra vonatkozó adatokat elemezzük, akik a 2016/2017-es tanév őszi félévében az egyetemen folytatták tanulmányaikat.

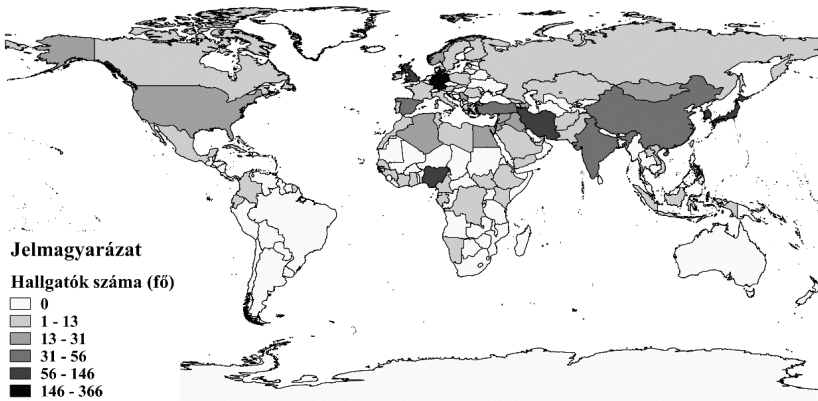
A Szegedi Tudományegyetemen tanuló önköltséges külföldi hallgatókról

A 2016/2017-es tanév őszi félévében 28 628 külföldi hallgató tanult Magyarországon különféle ösztöndíjak, illetve önköltséges képzések keretében [5]. Ez az adat intézményi szinten nyilvánosan nem elérhető, s mivel a vizsgált időszakban Szegeden csupán az önköltséges hallgatókra vonatkozó adatok pontosak, továbbá külföldi hallgatók számos egyéb ösztöndíj keretein belül tanulnak az egyetemen, így csupán durva becslésekkel állítható, hogy számuk 2–2500 fő körül mozgott az intézményen belül.

A vizsgált időszakban 1686 önköltséges külföldi hallgató tanult a Szegedi Tudományegyetemen, akik közül 1597 idegen nyelvű, 89 pedig ma-

gyar nyelvű képzésen vett részt. A két csoportot külön érdemes elemezni, hiszen a két mintát vizsgálva más kérdésekre kaphatunk válaszokat. Először az 1597 idegen nyelvű képzésen részt vevő hallgatóra térünk ki, akik közül a három legmagasabb számú szakon tanuló hallgatókat külön kiemeljük, ezek után a magyar nyelvű képzésen részt vevő hallgatók jellemzésével folytatjuk.

Az idegen nyelvű képzésen részt vevő hallgatók több, mint fele Németországból, Iránból, Izraelből, Nigériából, Dél-Koreából, illetve Japánból érkezett, tehát a maradék 50 százalék a maradék 87 országból származott (1. ábra). Az előbbi csaknem felét a Németországból, ötödét pedig az Iránból érkező hallgatók alkotják. Látható, hogy többé-kevésbé a világ összes tájáról érkeztek hallgatók. Ami kiemelhető, hogy Európából, a Közel-Keletről és Ázsiából is előszeretettel választják Szegedet a tanulmányi célú migrációjukhoz, ugyanakkor ez az amerikai kontinensről kismértékű. Feltehetően ez leginkább a földrajzi távolsággal, a képzések díjaival és a különféle ösztöndíjak meglétével, a lehetőségekkel mutat szoros összefüggést, bár empirikus kutatás hiányában ezek csupán feltételezések.

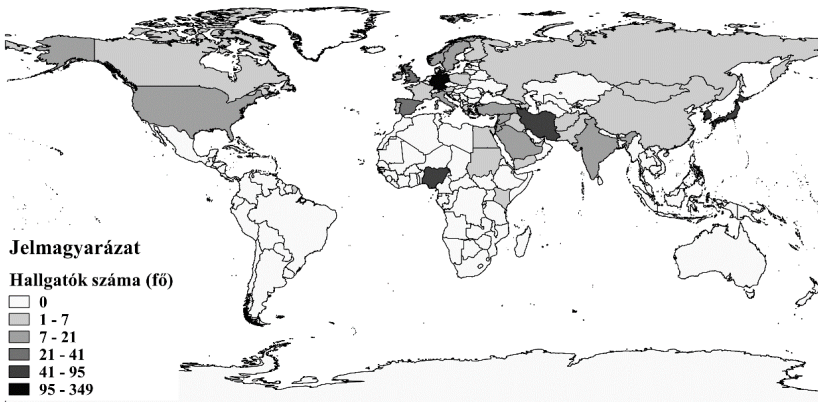
1. ábra: Az SZTE-re érkező külföldi önköltséges hallgatók száma országokként.

Saját szerk.

Ha arra a kérdésre keressük a választ, hogy melyik országból leginkább mely szakokra, illetve fordítva, mely szakokon mely országokból érkeztek hallgatók, számos jelenséget megfigyelhetünk. Először is, a mintában

szereplő 36 képzés közül 19 alap- vagy mesterképzéshez, illetve osztatlan képzéshez, míg 17 különböző doktori iskolához kapcsolódott. A hallgatók számát tekintve 1461 tartozott az első, míg 136 az utóbbi csoporthoz. Míg az előző jelentős része, közel 70 százaléka, általános orvosképzésen vett részt, mely szám szerint 1018 főt jelent, addig a második legvonzóbb a fogorvosképzés volt, több, mint 10 százaléka volt az egésznek 147 fővel. A harmadik legnépszerűbb szak pedig a gazdálkodás és menedzsment volt 85 fővel, mely a minta több, mint 5 százalékát adta. A doktori képzésen részt vevő hallgatók 27 százaléka a Biológiai Tudományi Doktori Iskola, közel 12 százaléka a Neveléstudományi Doktori Iskola, másik közel 12 százaléka pedig a Gyógyszerésztudományi Doktori Iskola hallgatója volt.

A három legnépszerűbb alap/mester/osztatlan képzés tehát az általános orvos, a fogorvos, illetve a gazdálkodás és menedzsment volt. A legnagyobb csoport az általános orvos képzés volt 1018 fővel, mely mintázatát tekintve nagyon hasonlít az összes hallgató származási mintájára. A legtöbb orvostanhallgató Németországból (349), Izraelből (95), valamint Iránból (68) érkezett, de jó néhány japán (64), dél-koreai (59) és nigériai (54) állampolgárságú is van közöttük (2. ábra). Ezekon felül pedig kijelenthetjük, hogy az izraeli hallgatók 97, a német 95, a japán 94, valamint a dél-koreaiak 85 százaléka az általános orvosképzésre jár Szegeden.

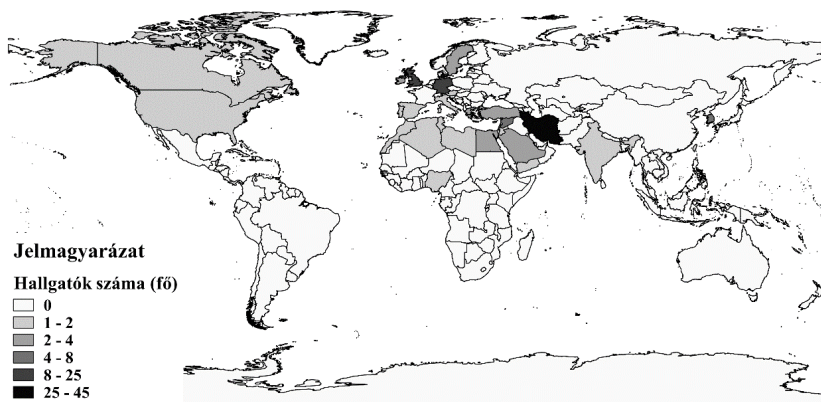

2. ábra: Az SZTE-re érkező külföldi önköltséges orvostanhallgatók száma országonként.

Saját szerk.

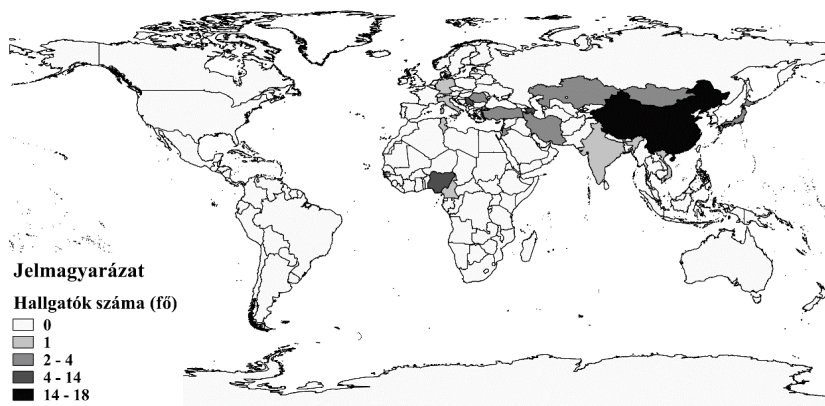
Honnan jöttek? Mit tanulnak?

A második legnépszerűbb a fogorvosképzés volt, ahol 30 országból 147 külföldi önköltséges hallgató tanult. Ennek 30 százaléka Iránból, további 17 százaléka Nagy-Britanniából és 11 százaléka Németországból. A maradék 42 százalék eloszlik a többi 27 ország között (3. ábra). A Nagy-Britanniából érkező hallgatók 37 százaléka, míg az Iránból érkezők 30 százaléka jött erre a szakra az SZTE-re.

3. ábra: Az SZTE-re érkező külföldi önköltséges fogorvosstanhallgatók száma országonként. Saját szerk.

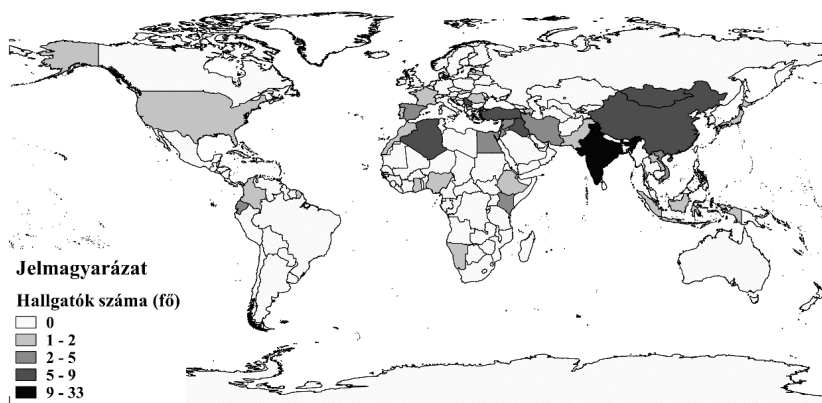
A harmadik legmagasabb számú önköltséges külföldi hallgatót magában foglaló szak a gazdálkodás és menedzsment volt, mely szám szerint 85 főt jelentett (4. ábra). Ennek 21 százaléka Kínából, 16 százaléka Szerbiából, valamint 15-15 százaléka Azerbajdzsánból és Nigériából származott. Így a kínai hallgatók 32 százaléka, a szerbek 45 százaléka, az azerbajdzsániak 52 százaléka jött erre a szakra.

4. ábra: Az SZTE-re érkező külföldi önköltséges gazdálkodás és menedzsment szakon tanuló hallgatók száma országoként. Saját szerk.

Ahogy a fejezet kezdetén említettük, az egyetemen a vizsgált időszakban 136 önköltséges doktori képzésben részt vevő hallgató volt, ami a meglévő 19 doktori iskolából 17-et érintett. Az 5. ábrán látható, hogy általánosságban honnan érkeznek az SZTE-re a külföldi doktoranduszok. 35 országból érkeztek, arányaiban legtöbben Indiából, Kínából, Mongóliából, Törökországból és Irakból. A legtöbbjük a Biológiai Tudományi Doktori Iskolában folytatta/folytatja tanulmányait, mely egyben a legkisebb területi differenciálódást mutató doktori iskola is egyben. A többi iskolában nagy részben megoszlik az egyes hallgatók állampolgárság-béli összetétele, itt azonban a doktoranduszok 68 százaléka indiai állampolgár, mely így az indiaiak 76 százalékát lefedi. Ami még kiemelhető, hogy a kínai hallgatók fele szintén itt, míg a mongol hallgatók 60 százaléka a Neveléstudományi Doktori Iskolában folytatta tanulmányait.

Honnan jöttek? Mit tanulnak?

5. ábra: Az SZTE-re érkező külföldi önköltséges doktoranduszok száma országonként.

Saját szerk.

Az idegen nyelvű képzések után a magyar nyelvű képzések jellemzésével folytatjuk, ami több kérdést is felvet. A 89 magyar nyelven tanuló hallgató 7 karon oszlik meg: TTIK (20 fő), BTK (19), JGYPK (9), ÁJTK-GTK (6-6), MK (5) és ETSZK (2). A TTIK-n számos szak között oszlanak meg a hallgatók, többek között: biológia, biomérnök, fizika, földrajz, kémia, matematika, mérnökinformatikus és programtervező informatikus. A BTK-n abszolút népszerűségnek örvend a néprajz szak (13 fő), de történelem, pedagógia, valamint kommunikáció és médiatudomány szakon is tanultak. A többi karon szinte valamennyi szakon tanultak külföldi hallgatók magyar nyelven. A 89 főből 57 szerb állampolgár, de nem egy vietnámi, mongol és szlovák állampolgár is tanul magyar nyelven az egyetemen.

További empirikus kutatásra lenne szükség azon kérdések megválaszolásához, hogy ez az 57 szerb állampolgár vajon miért van fizetős képzésen, miért választotta az SZTE-t és miért azokon a képzéseken vesznek részt. Az elérhető adatokból ezekre a kérdésekre is csupán részleges válaszokra tudunk következtetni. Először is, a statisztikák félrevezetőek lehetnek abból a szempontból, hogy a lakhely országa az esetek harmadában Magyarország, illetve a kettős állampolgárság kérdése sem tisztázott. Má-

sodszor, számos Szerbiából, illetve Vajdaságból származó külföldi magyar fiatal tanul az SZTE-n magyar állami támogatással, csakúgy, mint a magyarországi magyar hallgatók, ugyanakkor, ahogy nekik is vannak fizetős képzéseik, úgy a szerbiai magyaroknak is lehetnek. Arra kérdésre azonban statisztikák állnak rendelkezésünkre, hogy milyen szakon tanultak az adott félévben. A statisztikában szerb állampolgárként szereplő hallgatók nagyon széles szak-skálán mozognak. Egyaránt megtalálhatóak a TTIK-n (21), az ÁJK-n (13), a GTK-n (9), a BTK-n (6), a JGYPK-n (6) de az MK-n (1) és az ETSZK-n (1) is. Legtöbbször az általános jogászképzésen találhatók (11), a többi szakon azonban különösebb koncentrációt nem mutatnak.

Összefoglalás

A Szegedi Tudományegyetem országos viszonylatban a különböző listákon általában az első 5 legjobb egyetem között van. Nemzetközi viszonylatban is szinte minden évben bekerül az első 500, sok esetben a 100 legjobb egyetem közé. Nemcsak az oktatás színvonalával, de diákbarát környezetével, környezettudatos intézkedéseivel egyaránt. Egy igazi egyetemi város, mely ma már nemcsak a hazai felsőfokú képzésben részt vevő hallgatók, hanem a külföldről érkezők igényeit is igyekszik kielégíteni.

Az elérhető adatok alapján a tanulmányban elemzésre kerültek a 2016/2017-es tanévben létrejött és megvalósult Erasmus+ programban részt vevő hallgatók adatai küldő ország szerint, valamint az SZTE szakonkénti bontásában. A legtöbb ilyen típusú tanulmányi mobilitás az ÁOK-n, a BTK-n, a JGYPK-n és a TTIK-n valósult meg, leginkább e karokra érkeztek ezzel a típusú ösztöndíjjal. A programot a sikeresség jellemzi, évről évre egyre többen jönnek Szegedre, többek között azért, hogy munkaerőpiaci potenciáljukat növeljék.

Az önköltséges külföldi hallgatókra a 2016/2017-es tanév őszi félévében álltak rendelkezésünkre adatok, melyeket küldő ország, képzési szint, szak és az oktatás nyelve szerint elemeztünk. A vizsgált időszakban 1686 önköltséges külföldi hallgató tanult a Szegedi Tudományegyetemen, melyből közel 700 európai országokból, közel 700 ázsiai országokból és több, mint 200 afrikai országokból érkeztek. Legnagyobb részben alapképzésben vagy mesterképzésben vettek részt, 134-en pedig doktori képzésben.

zésben. 1597 hallgató tanult idegen nyelven, míg a maradék 89 magyar nyelvű tanulmányokat folytatott.

Bár a Ceepust, a Stipendium Hungaricumot, a Campus Mundit, az EGT Alapot és egyéb programokat nem vettük bele az elemzésekbe, összességében több, mint kétezer külföldi hallgató tartózkodott a vizsgált időszakban a Szegedi Tudományegyetemen. A kutatás érdekes további kérdéseket vet fel, melyek többek között arra keresik a választ, hogy ezek a hallgatók milyen társadalmi gazdasági közegből érkeztek, mekkora a fogyasztásuk, így milyen hatással vannak nemcsak az egyetemi életre, de a város gazdasági életére is. Továbbá azt is érdemes lenne megvizsgálni, hogy térben hol helyezkednek el a városi szöveten belül, a település mely részeit részesítik előnyben és miért. Ezen kérdések megválaszolása azonban egy másik tanulmány megjelenéséig várat magára.

Felhasznált irodalom

- Bándy K.*: A diplomás fiatal magyar munkaerő migrációja a válság után: A tanulmányi mobilitás, mint migrációra készítető tényező, és az erősödő „brain waste” tendenciák. In: Nyugat-magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Kar (szerk.) Felelős társadalom, fenntartható gazdaság: nemzetközi tudományos konferencia a Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából: programfüzet és előadáskivonatok. Sopron 2013. 170 p.
- Bándy K.*: A magasan képzett magyar munkaerő migrációs hajlandósága és a tanulmányi mozgás, mint motivációs tényező. Doktori disszertáció. Győr 2015. 286 p.
- Beech, S. E.*: Adapting to change in the higher education system: international student mobility as a migration industry. *Journal of Ethnic and Migration Studies* 2017. pp. 610-625.
- Castells, S./Miller, M. J.*: *The Age of Migration*. Houndsmill, Macmillen Press 1998. 401 p.
- Cseresnyés F.*: A migrációs potenciálok és trendek Európában. Régió - Kisebbség, politika, társadalom (1996) 19 - 46.
- Fassmann, H. et al.*: Conceptual framework for the study of youth migration in the Danube region. YOUNIG working papers series, technical report 2018. 109 p.
- Rédei M.*: Magyarországot érintő nemzetközi migráció. KBH, Budapest 2006. 198 p.

Rédei M.: *Mozgásban a világ: A nemzetközi Migráció földrajza*. Budapest 2007. 568 p.

Rédei M.: *A tanulmányi célú mozgás*. Akadémia Doktori értekezés. Budapest 2009. 161 p.

Rogers, A./Woodward J.: The sources of regional elderly population growth: migration and aging-in-place. *The Professional Geographer* 1988. pp. 450-459.

Williams, A./Cervantes, C.: *International Labour Mobility and Uneven Regional Development in Europe*. *European Urban and Regional Studies* 2004. pp. 27-46.

Williams, A. et. al.: The migration intentions of young adults in Europe: A comparative, multilevel analysis. *Population, Space and Place* 2017. pp. 25-41.

Felhasznált források:

[1] http://www2.u-szeged.hu/erasmus/stat_hallgatok.html

[2] http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/statistics/2014/hungary_en.pdf

[3] <http://www.u-szeged.hu/sztehirek/2017-junius/legnepszerubb-erasmus>

[4] www2.u-szeged.hu/erasmus/szerz.html#kari

[5] https://www.oktatas.hu/felsooktatas/kozerdeku_adatok